

Nr 777

Av herr Hamilton m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 71, angående riktlinjer och organisation för naturvårdsverksamheten, m. m.

(Lika lydande med motion nr 626 i Första kammaren)

Naturvårdens inriktning och organisation har varit föremål för utredning och remissbehandling, och proposition om lagstiftning har aviserats till innevarande års höstriktsdag. Genom att departementschefen i proposition nr 71 föreslår inrättandet av ett centralt naturvårdsorgan — statens naturvårdsnämnd — från den 1 juli i år har behandlingen av frågan delats i två omgångar.

Proposition nr 71 rör emellertid inte enbart organisationsspörsmål. Även principiella frågor om naturvårdsverksamheten behandlas. Sålunda dras riktlinjer upp för en intensifierad naturvårdsverksamhet från det allmännas sida och vidare framhålls vikten av att ett betydande antal naturområden avsätts för rekreation och friluftsliv samt att täktverksamheten planeras så att den kan bedrivas utan att oersättliga naturvärden spolieras.

I anledning av dessa principiella resonemang, som mera synes höra ihop med frågan om lagstiftningens utformning än med förevarande propositions syfte, vill vi framhålla att, oavsett hur organisationsfrågorna löses, någon principieell bindning av naturvårdens omfattning och inriktning ej nu bör komma i fråga. Det finns nämligen, enligt vår mening, vägande invändningar att göra mot naturvårdsutredningens förslag, som dels tar ringa hänsyn till markägarnas intressen, dels onödigt starkt framhäver den sociala naturvården på bekostnad av den kulturella.

I föreliggande proposition anför departementschefen angående den sociala naturvården, att han finner »behovet härav så klart belyst i betänkandet att det saknas anledning att, såsom vissa remissinstanser ansett, i detta hänseende avvakta resultatet av den nyligen tillsatta fritidsutredningens arbete». Vidare framhåller departementschefen, att han i likhet med utredningen är av den uppfattningen att det »vid en lämplig avvägning ej behöver uppkomma några motsättningar av betydelse mellan dessa båda sidor av naturvården». Dessa uttalanden, jämte övriga principiella resonemang, som helt rör naturvårdens inriktning, bör, om de skall bindas vid beslutet om naturvårdens organisation, enligt vår mening, föranleda uppskjutandet av realbehandlingen av organisationsfrågorna till dess förslag om lagstiftning föreligger. Lagstiftningens utformning kan också

komma att innebära sådana förutsättningar för naturvårdens organisation att den föreslagna statens naturvårdsnämnds funktioner lämpligen bör inarbetas i ett redan befintligt ämbetsverk eller annan institution.

Oavsett den kommande lagstiftningens utformning föreligger också skäl att vara restriktiv med inrättandet av nya ämbetsverk. Erfarenhetsmässigt vet vi, att en relativt blygsam omfattning av ett nytt ämbetsverk inte utgör någon garanti för dess slutliga storlek. Därför bör alldeles speciella skäl kunna åberopas i de fall det gäller beslut om ett nytt ämbetsverk.

Enligt vår mening föreligger i detta fall inte tillräckligt starka skäl för inrättandet av ett nytt ämbetsverk, och tillräckliga försök synes icke ha gjorts för att söka inordna förvaltningen av naturvårdsfrågorna i något befintligt organ. Utredningen har visserligen redovisat till vilka befintliga organ en anslutning är tänkbar, men den har också avvisat samtliga alternativ. Ändå anför utredningen de två främsta fördelarna av en anslutning, nämligen att sammanförandet av två närbesläktade verksamheter, som kräver samma slag av expertis, medger en rationellare arbetsfördelning och ger garantier att dubbelarbete undviks samt att besparingar kan vinnas genom gemensamt utnyttjande av samma administrativa basapparat, exempelvis lokaler, arkiv, kamerala funktioner, kansli, skrivbyrå, expedition o. s. v. Den senare typen av fördelar bygger främst på en lokal samordning och förutsätter icke nödvändigtvis nära relationer i fråga om arbetsuppgifternas art.

Enligt vår mening synes bl. a. här relaterade fördelar av en anslutning av naturvårdens förvaltningsfunktioner till ett redan befintligt organ väga så tungt gentemot de eventuella fördelar ett självständigt organ kan ha att ytterligare undersökningar bör göras för att söka få till stånd en sådan anslutning. Det torde innebära att behandlingen av naturvårdens organisation i avvaktan på förslag härom bör uppskjutas till höstrikdagen. Någon menlig inverkan på naturvårdens praktiska tillämpning behöver ett sådant uppskjutande ej medföra, då främsta anledning till ett avgörande under vårriksdagen torde vara behovet av lokaler för det föreslagna centrala organet vilket behov ej är aktuellt vid en anslutning. Principiellt har vi också den uppfattningen att lösningen av hela naturvårdsfrågan — behovet är så uppenbart att det av ingen sättes i fråga — bör anstå i avvaktan på att fritidsutredningen slutfört sitt arbete och helst till dess en utredning skett om allemansrättens omfattning och innebörd.

Med anledning av vad vi här anfört yrkar vi avslag på propositionens förslag om inrättandet av ett centralt organ för naturvårdens förvaltningsuppgifter. Möjligheterna att ansluta förvaltningsuppgifterna till ett redan befintligt organ bör i enlighet därmed göras till föremål för undersökning. Starka motiv finns för naturvårdens inordning i exempelvis domänverket där det redan finns expertis och erfarenhet på hithörande område. Förvaltningen av naturvårdsobjekten i kronans ägo föreslås även i fortsätt-

ningen böra åvila verket, som också, enligt propositionens förslag, väsentligen kommer att vara inkopplat i den tänkta naturvårdens förvaltningsuppgifter. Även andra organ, exempelvis byggnadsstyrelsen, naturvårdsdelegationen, det framtida ämbetsverket för lant- och skogsbruket m. fl. kan komma i fråga. Vid en anslutning bör också, förutom till de förut redovisade fördelarna, hänsyn tas till den framtida utformningen av bl. a. vattenvårdens samt jakt- och viltvårdens organisation.

Med hänvisning till en under januari månad i år väckt motion (nr II:347) angående inrättandet av en speciell fond för naturvård genom överförande av medel från domänverkets markfond yrkar vi avslag även på de i propositionen framförda anslagsäskandena. Genom att inrätta den i berörda motion föreslagna naturvårdsfonden torde alla medelsanspråk för de närmaste åren, som den tänkta naturvården kan föranleda, kunna komma att tillgodoses även om liberala villkor för ersättning till markägare tillämpas.

Med stöd av det ovanstående hemställer vi, att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 71 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte efter närmare utredning förelägga innevarande års höstriksdag förslag om att ansluta den framtida naturvårdens förvaltningsuppgifter till redan befintligt organ som befines mest lämpat härför.

Stockholm den 26 mars 1963

F.-A. Hamilton

Stina Gunne

Bertil von Friesen

Einar Hægglom